

EURÓPAI ADATVÉDELMI BIZTOS

Az európai adatvédelmi biztos véleményének összefoglalója az Europol és a harmadik országok közötti adatok cseréjét engedélyező nemzetközi szerződések megkötésére vonatkozó nyolc tárgyalási megbízatról

(A vélemény teljes szövege angol, francia és német nyelven megtalálható az európai adatvédelmi biztos honlapján: www.edps.europa.eu)

(2018/C 170/02)

1. BEVEZETÉS ÉS HÁTTÉR

Az Europol-rendelet⁽¹⁾ konkrét szabályokat fogalmaz meg az adatok Europol által az Európai Unió területén kívülre történő továbbítására vonatkozóan. A rendelet 25. cikkének 1. bekezdésében számos jogi indok található, amely alapján az Europol törvényesen továbbíthat adatokat harmadik országok hatóságai részére. Az egyik lehetőség a Bizottság 2016/680/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvének⁽²⁾ 36. cikke szerinti megfeleléségi határozata lenne feltéve, hogy a harmadik ország, amelynek részére az Europol átadja az adatokat, megfelelő szintű védelmet biztosít. Mivel jelenleg nem áll rendelkezésre megfeleléségi határozat, az Europol másik lehetősége, hogy az EU és az adatfogadó harmadik ország közötti kötelező érvényű nemzetközi megállapodás megkötéséből származó megfelelő keretrendszert használja a harmadik ország részére történő rendszeres adattovábbításokor.

2017. december 20-án a Bizottság nyolc, tanácsi határozatra vonatkozó Ajánlást fogadott el⁽³⁾ a közel-keleti és az észak-afrikai régió nyolc országa (MENA-országok), név szerint Algéria, Egyiptom, Izrael, Jordánia, Libanon, Marokkó, Tunézia és Törökország és az Európai Unió (EU) közötti nemzetközi megállapodásokról szóló tárgyalások megkezdéséről. Ezek a nemzetközi megállapodások biztosítanák az Europol részére a kívánt jogalapot e harmadik országok súlyos bűncselekmények és a terrorizmus elleni harcban illetékes hatóságai felé történő személyes adatok továbbításához.

A Bizottság véleménye szerint szorosabb együttműködésre van szükség az Europol és e nyolc ország között az európai biztonsági stratégiában⁽⁴⁾, a tanácsi következtetésekből⁽⁵⁾, az EU kül- és biztonságpolitikájának globális stratégiájában⁽⁶⁾ megnevezett uniós politikai stratégia, valamint az uniós bűnüldöző hatóságok és az Europol működési igényeinek fényében. E nyolc ország szerepelt a Tizenegyedik eredményjelentés egy hatékony és valódi biztonsági unió felé című dokumentumban⁽⁷⁾. A MENA-országokkal való együttműködést egészében kell figyelembe venni⁽⁸⁾. A régió jelenlegi instabilitása, főként a szíriai és iraki körülmények, komoly és hosszú távú biztonsági kockázatot jelentenek az Uniónak. Ide tartozik a terrorizmus és a kapcsolódó szervezett bűnözés elleni hatékony küzdelem, valamint a migrációhoz kapcsolódó kihívások is, mint például az illegális migráció elősegítése és az emberkereskedelem. A helyi bűnüldöző szervekkel való együttműködés kulcsfontosságú e kihívások megoldásához.

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 218. cikkében meghatározott eljárás szerint a Bizottság felelős az Unió nevében e harmadik országokkal kötött nemzetközi megállapodások megtárgyalásáért. E nyolc Ajánlással a Bizottság engedélyt szeretne kérni az Európai Unió Tanácsától (Tanács), hogy megkezdje a tárgyalásokat a fent nevezett nyolc országgal. A tárgyalások befejezését követően e megállapodások hivatalos megkötése érdekében az Európai Parlamentnek kell jóváhagynia a megtárgyalt megállapodások tartalmát, míg a Tanácsnak kell aláírnia a megállapodásokat.

5. KÖVETKEZTETÉSEK

Az európai adatvédelmi biztos üdvözlö, hogy figyelem irányul a 2017. december 20-i bizottsági ajánlások mellékleteiben szereplő adatvédelemre, amely a Bizottság megbízatását alkotja arra vonatkozóan, hogy az EU nevében a nemzetközi megállapodásokról tárgyaljon azzal a nyolc MENA-országgal, amellyel az Europol együttműködést tervez.

Az Europol által a szóban forgó nyolc ország illetékes hatóságai részére rendszeresen átadott adatok engedélyezéséről szóló nemzetközi megállapodások szükségességét és arányosságát a Charta 52. cikke (1) bekezdésének betartásával kell teljeskörűen kiértékelni. Az ilyen átfogó, eseti alapú értékelés engedélyezéséhez az európai adatvédelmi biztos az adattovábbítások iránti igények további szűkítését és megkülönböztetését ajánlja az egyes országok konkrét helyzete és a mindennapi gyakorlat alapján. A nemzetközi megállapodások körét és az egyes országok felé történő adattovábbítások céljait a mellékletben leírtak szerint kell tovább részletezni. Az európai adatvédelmi biztos további hatásvizsgálatok elvégzését ajánlja az e harmadik országok felé történő adattovábbítások által egyének magánéletéhez és adatvédelemhez való jogaira gyakorolt kockázatok jobb kiértékelése céljából, a Charta által védett egyéb alapjogokra és szabadságokra való tekintettel, a szükséges óvintézkedések meghatározásáért.

Az európai adatvédelmi biztos megjegyzi, hogy az Europol-rendelet 25. cikk (1) bekezdésének (b) pontja értelmében az Europol azzal a feltétellel továbbíthat rendszeresen adatokat harmadik ország részére az EU és az adatátvevő harmadik ország közötti, kötelező érvényű nemzetközi megállapodás alapján, hogy ez a megállapodás megfelelő garanciákat teremt. Az európai adatvédelmi biztos véleménye szerint a „megfelelő garanciák teremtése” az Europol-rendelet értelmében azt sugallja, hogy a harmadik országokkal kötött nemzetközi megállapodások:

- teljes mértékben összhangban vannak a Charta 8. cikkével, különösen a célhoz kötöttség elvével, a személyes adatokhoz való hozzáféréshez, azok helyesbítéséhez való joggal, valamint a Charta által kifejezetten megjelölt független hatóság által végzett ellenőrzéssel,
- követik az Európai Unió Bíróságának 1/15. sz. véleményét oly módon, hogy az e megállapodás eredményeként létrejövő védettségi szintnek meg kell egyeznie az uniós jogszabályban lévő védettségi szinttel,
- értelemszerűen alkalmazzák a 2016/680/EU irányelv (71) preambulumbekzdésében szereplő kritériumokat, azaz a személyes adatok továbbítására titoktartási kötelezettség és a célhoz kötöttség elve vonatkozik, illetve a személyes adatokat halálbüntetés vagy egyéb kegyetlen és embertelen bánásmód kérelmezéséhez, kiszabásához vagy végrehajtásához nem lehet felhasználni,
- az Europol-rendeletben szereplő konkrét garanciákat tükrözik, például az információszolgáltató által meghatározott korlátozásokat,
- lényeges garanciákat alkalmaznak a bűnügyi nyomozások esetében, illetve olyan garanciákat tartalmaznak, amelyek eseti alapon kezelik azokat az előre látható kockázatokat, amelyeket az e harmadik országok felé történő adattovábbítás jelenthet egyéb alapjogok és szabadságok tekintetében.

Ezen általános ajánlásokon túl az európai adatvédelmi biztos jelen Véleményben megfogalmazott ajánlásai és megjegyzései a MENA-országokkal megtárgyalandó jövőbeni nemzetközi megállapodások alábbi konkrét szempontjaihoz kapcsolódnak a tárgyalási megbízatásban:

- az Europol által továbbított adatokra vonatkozó célhoz kötöttség és célmeghatározás elve,
- a szóban forgó harmadik országok illetékes hatóságai által történő további adattovábbítások,
- az Europol által a harmadik országok illetékes hatóságai felé továbbított információk feldolgozására vonatkozó korlátozások,
- a harmadik országokban biztosított független ellenőrzés,
- az érintettek jogai,
- a harmadik országok illetékes hatóságai felé történő különleges adatkategóriák továbbítása,
- az Europol által továbbított adatok megőrzése, valamint
- a nemzetközi megállapodások felfüggesztésének és felbontásának lehetősége azok rendelkezéseinek megsértése esetén.

Kelt Brüsszelben, 2018. március 14-én.

Giovanni BUTTARELLI
európai adatvédelmi biztos

(¹) A Bűnüldözési Együttműködés Európai Uniók Ügynökségéről (Europol) szóló, valamint a 2009/371/IB, 2009/934/IB, 2009/935/IB, 2009/936/IB és 2009/968/IB tanácsi határozatok helyébe lépő és azokat hatályon kívül helyező 2016. május 11-i 2016/794/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 135., 2016.5.24., 53. o.), a továbbiakban: „Europol-rendelet”.

- (²) A személyes adatoknak az illetékes hatóságok által a bűncselekmények megelőzése, nyomozása, felderítése, a vádeljárás lefolytatása vagy büntetőjogi szankciók végrehajtása céljából végzett kezelése tekintetében a természetes személyek védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 2008/977/IB tanácsi kerethatározat hatályon kívül helyezéséről szóló 2016. április 27-i 2016/680/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 119., 2016.5.4., 89. o.).
- (³) Ajánlás a Tanács Határozatára az Európai Unió és a Jordán Hásimita Királyság közötti, a személyes adatoknak a Bűnüldözési Együttműködés Európai Unió Ügynöksége (Europol), valamint az illetékes jordániai hatóságok között a súlyos bűncselekmények és a terrorizmus elleni küzdelem céljából történő cseréjéről szóló megállapodásra vonatkozó tárgyalások megkezdésére való felhatalmazásról, COM(2017), 798 végleges; Ajánlás a Tanács Határozatára az Európai Unió és a Török Köztársaság közötti, a személyes adatoknak a Bűnüldözési Együttműködés Európai Unió Ügynöksége (Europol), valamint az illetékes török hatóságok között a súlyos bűncselekmények és a terrorizmus elleni küzdelem céljából történő cseréjéről szóló megállapodásra vonatkozó tárgyalások megkezdésére való felhatalmazásról, COM(2017), 799 végleges; Ajánlás a Tanács Határozatára az Európai Unió és a Libanoni Köztársaság közötti, a személyes adatoknak a Bűnüldözési Együttműködés Európai Unió Ügynöksége (Europol), valamint az illetékes libanoni hatóságok között a súlyos bűncselekmények és a terrorizmus elleni küzdelem céljából történő cseréjéről szóló megállapodásra vonatkozó tárgyalások megkezdésére való felhatalmazásról, COM(2017), 805 végleges; Ajánlás a Tanács Határozatára az Európai Unió és az Izrael Állam közötti, a személyes adatoknak a Bűnüldözési Együttműködés Európai Unió Ügynöksége (Europol), valamint az illetékes izraeli hatóságok között a súlyos bűncselekmények és a terrorizmus elleni küzdelem céljából történő cseréjéről szóló megállapodásra vonatkozó tárgyalások megkezdésére való felhatalmazásról, COM(2017), 806 végleges; Ajánlás a Tanács Határozatára az Európai Unió és a Tunézia közötti, a személyes adatoknak a Bűnüldözési Együttműködés Európai Unió Ügynöksége (Europol), valamint az illetékes tunéziai hatóságok között a súlyos bűncselekmények és a terrorizmus elleni küzdelem céljából történő cseréjéről szóló megállapodásra vonatkozó tárgyalások megkezdésére való felhatalmazásról, COM(2017), 807 végleges; Ajánlás a Tanács Határozatára az Európai Unió és a Marokkói Királyság közötti, a személyes adatoknak a Bűnüldözési Együttműködés Európai Unió Ügynöksége (Europol), valamint az illetékes marokkói hatóságok között a súlyos bűncselekmények és a terrorizmus elleni küzdelem céljából történő cseréjéről szóló megállapodásra vonatkozó tárgyalások megkezdésére való felhatalmazásról, COM(2017), 808 végleges; Ajánlás a Tanács Határozatára az Európai Unió és az Egyiptomi Arab Köztársaság közötti, a személyes adatoknak a Bűnüldözési Együttműködés Európai Unió Ügynöksége (Europol), valamint az illetékes egyiptomi hatóságok között a súlyos bűncselekmények és a terrorizmus elleni küzdelem céljából történő cseréjéről szóló megállapodásra vonatkozó tárgyalások megkezdésére való felhatalmazásról, COM(2017), 809 végleges; Ajánlás a Tanács Határozatára az Európai Unió és az Algériai Demokratikus és Népi Köztársaság közötti, a személyes adatoknak a Bűnüldözési Együttműködés Európai Unió Ügynöksége (Europol), valamint az illetékes algériai hatóságok között a súlyos bűncselekmények és a terrorizmus elleni küzdelem céljából történő cseréjéről szóló megállapodásra vonatkozó tárgyalások megkezdésére való felhatalmazásról, COM(2017), 811 végleges;
- (⁴) A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: „Európai biztonsági stratégia”, COM(2015) 185 végleges, 2015. április 28.
- (⁵) A Tanács 2017. június 19-i következtetései az Unió külső terrorizmusellenes fellépéseiről, 10384/17 dokumentum.
- (⁶) Közös jövőkép, közös cselekvés: Erősebb Európa – Az Európai Unió globális kül- és belpolitikai stratégiája, amely elérhető: <http://europa.eu/globalstrategy/en>
- (⁷) A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, az Európa Tanácsnak és a Tanácsnak: „Tizenegyedik eredményjelentés egy hatékony és valódi biztonsági unió felé”, COM(2017) 608 végleges, 2017. október 18.
- (⁸) Lásd a 2017. december 20-án előterjesztett összes, tanácsi határozatokra vonatkozó (kivéve azt, amely Izraelre vonatkozik) bizottsági ajánlásról létrejött egyetértési megállapodást.